

NACIONALINIO SUSITARIMO DĖL MIŠKŲ SEKTORINIŲ GRUPIŲ

DARBO KNYGA

NACIONALINĖS MIŠKŲ VIZIJOS ETAPUI

Jūsų sektorinės grupės pavadinimas

Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio grupė

Jūsų sektorinės grupės nariai

Eil. Nr.	Vardas	Pavardė	Ką atstovauja?
1.	Lina	Paškevičiūtė	Aplinkosaugos koalicija (grupės iniciatorius)
2.	Ričardas	Skorupskas	Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų fakultetas Geografijos ir kraštotvarkos katedra/Lietuvos geografų draugija
3.	Rūta	Baškytė	VSTT prie AM
4.	Tadas	Bujanauskas	Neries regioninis parkas
5.	Agnė	Jasinavičiūtė	VSTT prie AM , VU CHGF Geomokslų instituto Geografijos ir kraštotvarkos katedra
6.	Giedrė	Godienė	VU CHGF Geomokslų instituto Geografijos ir kraštotvarkos katedra, Lietuvos geografų draugija
7.	Gintarė	Grašytė	VSTT Metodinis-analitinis centras
8.	Remigijus	Karpuška	VSTT Metodinis-analitinis centras
9.	Gediminas	Raščius	Gamtos paveldo fondas
10.	Jonas	Pašukonis	VSTT prie AM
11.	Renatas	Jakaitis	Nemuno kilpų regioninis parkas
12.	Filomena	Kavoliutė	VU CHGF Geomokslų instituto Geografijos ir kraštotvarkos katedra
13.	Donatas	Baltrušaitis	Urbanistas, LRBP rengėjas
14.	Jūratė	Kamičaitytė	KTU Statybos ir architektūros fakultetas
15.	Tomas	Tukačiauskas	Aplinkos ministerija
16.	Jonas	Volungevičius	Lietuvos dirvožemininkų draugija/VU Geomokslų institutas/Lietuvos geografų draugija

Grupės pradinėje sudėtyje buvo numatyti 23 nariai. Lentelėje išrašyti grupės nariai, prisidėję formuojant viziją, t.y. dalyvavę bent viename susitikime ir/ar prisidėję raštu.

Darbo knygos paskirtis

Šios darbo knygos paskirtis:

- 1. padėti sektorinių grupių dalyviams pasirengti produktyviam darbui Nacionalinės miškų vizijos formavimo renginyje – bendrame forume;*
- 2. padėti, kad skirtingos sektorinės grupės suformuluotų rezultatus, kurie galėtų būti tarpusavyje palyginti;*
- 3. suteikti skirtingoms sektorinėms grupėms informaciją apie vienos kitų mintis ir pasirinkimus.*

SVARBU!

- ✓ Šios knygos įrašai yra sektorinės grupės darbo rezultatas.*
- ✓ Darbo knyga iki 2021 m. rugsėjo 13 d. 12 val. turi būti persiųsta NMS techninei grupei adresu: anzela.valaine@am.lt.*
- ✓ Sektorinių grupių darbo knygų rezultatai apjungti į vieną dokumentą bus pateikti visoms sektorinėms grupėms taip užtikrinant pilną informacijos skaidrumą ir atvirumą.*
- ✓ Sektorinė grupės pristatys darbo knygos rezultatus Nacionalinės miškų vizijos formavimo renginyje – bendrame forume, kuriame bendrakūroje su kitų sektorinių grupių atstovais formuos vieną skirtingus interesus integruojančią Nacionalinę miškų viziją.*

Bendrakūra

Nacionalinio miškų susitarimo procesas remiasi bendrakūra, t.y. diskusijos, tekstai ir sprendimai formuojami visiems dalyviams kartu dirbant toje pačioje erdvėje ir tuo pačiu metu. Toks metodas užtikrina visų dalyvių įtraukimą ir kiekvieno nuomonės išklausimą ir skaidrumą. Bendrakūroje rekomenduojama siekti susitarimų konsensuso būdu.

Bendrakūra yra efektyvesnė ir skaidresnė, kai diskusijų dalyviai pasidalina vaidmenimis, tokiu būdu pasiskirstydami ir atsakomybe bei lyderyste. Rekomenduojama kiekvienos diskusijos pradžioje pasiskirstyti šiuos vaidmenis:

1. **Laikrodininkas** – stebi laiką, jei pasisakymams nustatote laiko limitą, apie jį praneša, informuoja grupę apie laiko ribas.
2. **Moderatorius** - užtikrina, kad visi grupėje turėtų vienodai laiko pasisakyti, nebūtų dominuojančių, jei kas nors grupėje veikia destruktiviai ar nepagarbiai kito dalyvio atžvilgiu, turi teisę šią situaciją nutraukti;
3. **Rašytojas** – užrašo grupėje gimusias mintis ir susitarimus pagal pateiktas užduotis, persiunčia dokumentą grupės nariams ir techninei grupei.
4. **Pranešėjas** - pristato grupės mintis bendrame forume grupės vardu.

Vaidmenys neatleidžia nuo dalyvavimo grupės diskusijoje.

BENDRA INFORMACIJA APIE SEKTORINIŲ GRUPIŲ DARBĄ NACIONALINĖS MIŠKŲ VIZIJOS ETAPE

Nacionalinės miškų vizijos etapo tikslas – įvertinus skirtingus proceso dalyvių interesus, ateities poreikius ir lūkesčius, išgirsti vieni kitus ir atrasti bendrus sąlyčio taškus ir suformuluoti bendrą ilgalaikę nacionalinę miškų viziją.

Etapo trukmė

3-4 sektorinių grupių susitikimai ir bendras 1 dienos forumas. Trukmė: 6-8 savaitės. Preliminarus laikas - 2021 m. rugpjūtis – rugsėjo pradžia.

Sektorinių grupių dalyvių skaičius

1. Sektorinė grupė pati nusprendžia, kiek žmonių dalyvaus sektoriniuose renginiuose.
2. Sektorinės grupės minimalus dalyvių skaičius 5, jei grupė nesuformuojama, jai siūloma jungtis prie kitų grupių.
3. Tas pats asmuo gali būti tik vienos sektorinės grupės dalyvis.

Pradiniai duomenys sektorinių grupių darbui

1. NMS pamatinis tikslas
2. NMS proceso gairės

Sektorinių grupių darbo rezultatai

Šie sektorinių grupių darbo rezultatai, kurie skirti bendro **konteksto** formavimui, yra įrašomi **darbo knygoje** ir **išplatunami** visoms sektorinėms grupėms ir koordinacinei grupei:

[Užpildyta darbo knyga]

1. Sektorinių grupių raida, situacija ir ilgalaikiai poreikiai;
2. Sektorinių grupių pozicijos ir pasiūlymai dėl pamatinio NMS tikslo

Šie sektorinių grupių darbo rezultatai, kurie yra įrašomi **darbo knygoje** ir pristatomi **bendrame forume**, kuriame yra, ir apjungiami ir integruojami ir tik tuomet tampa dokumento dalimi:

[Užpildyta darbo knyga ir prezentacija bendrame forume]

1. Nacionalinė miškų vizija

UŽDUOTYS SEKTORINIŲ GRUPIŲ DARBUI NACIONALINĖS MIŠKŲ VIZIJOS ETAPE

Sektorinių grupių darbas šiame etape susideda iš trijų užduočių.

Pirmoji užduotis skirta suformuluoti jūsų sektorinės grupės poreikį, kuris turėtų būti atspindėtas nacionalinio miškų susitarimo dokumente.

Antroji užduotis skirta įvertinti pamatinį nacionalinio miškų susitarimo tikslą ir nustatyti, kokios temos yra aktualios jūsų sektoriinei grupei

Trečioji užduotis skirta suformuluoti nacionalinę miškų viziją taip, kaip ją mato jūsų sektorinė grupė.

UŽDUOTIS Nr. 1. POREIKIŲ NUSTATYMAS

Ši užduotis susideda iš trijų pratimų. Kiekvienas poreikis turi savo priešistorę ir turi savo lūkesčius ateities perspektyvoje, todėl svarbu jį formuluojant įvertinti visą kontekstą.

- 1. Pratimas. Atsakydami į pateiktus klausimus, užpildykite sektorinės grupės raidą įtakojuusių esminių įvykių ar veiksmų lentelę.**

Kaip istoriškai formavosi ir keitėsi jūsų atstovaujamos sektorinės grupės padėtis per pastaruosius tris dešimtmečius (nuo 1990 m.) iki šių dienų?

Kokie svarbiausi įvykiai, įstatymai, strateginiai dokumentai, organizacijos, finansavimo mechanizmai ar kiti veiksniai labiausiai paveikė (teigiamai arba neigiamai) jūsų grupės raidą bei jūsų grupės poreikius?

Įvykis ar veiksnys	Laikotarpis	Poveikis (teigiamas/neigiamas, aprašykite keliais žodžiais ar vienu sakiniu)
Miškų privatizacija	1991	Neigiamas. Miškai privatizuoti neatsižvelgiant į ekologinius ir socialinius poreikius ir dėl to dabar kyla daug įtampų.
Iš esmės sukurta saugomų teritorijų sistema	1991-1992	Teigiamas. Sukurta Lietuvos saugomų teritorijų sistema (ploto atžvilgiu). Dviem Aukščiausiosios Tarybos sprendimais įsteigti 5 nacionaliniai parkai, 30 regioninių parkų, apie 100 valstybinių draustinių, 1 gamtinis rezervatas. Deja, po 30 metų, šiandien įsteigti saugomą teritoriją labai sudėtinga.
Priimtas Aplinkos apsaugos įstatymas	1992	Teigiamas. Sukurti pagrindai šalies aplinkos apsaugos sistemai: įtvirtintos aplinkosauginės sąvokos (ekosistema, poveikis ir žala aplinkai, suinteresuota visuomenė, kt.), aplinkosaugos ir gamtos išteklių naudojimo principai, aplinkos stebėseną, nustatytos valstybės ir visuomenės teisės ir pareigos.
Priimtas Saugomų teritorijų įstatymas	1993	Teigiamas. Sukurti nauji teisiniai pagrindai kraštovaizdžio, biologinėms vertybėms išsaugoti, įteisintas geoekologinio kompensavimo mechanizmas – nustatyta gamtinio karkaso struktūra, formavimo principai. Transformuojant šį ir integruojant kitas teises nuostatas, vystoma sisteminė teritorinė aplinkosauga: gamtinis karkasas, kurio dalis yra ekologinis tinklas, agroželdiniai ir miestų želdynų sistemos.
Ratifikuotos Klimato kaitos ir	1994	Teigiamas. Tarptautiniu mastu pripažintos problemos, sudaryta platforma (COP) šalims ieškoti bendrų sprendimų, susitarti dėl

biologinės įvairovės konvencijos		tikslų.
Įsteigtos nacionalinių, regioninių parkų direkcijos, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba	1994-2001	Teigiamas. Išplėtota institucinė saugomų teritorijų sistema, suburti specialistai.
Patvirtinta Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės strategija	1997	Teigiamas
FSC sertifikavimas	2001	Teigiamas
Ratifikuota Europos kraštovaizdžio konvencija	2002	Teigiamas. Pradėtas tarptautinis bendradarbiavimas kraštovaizdžio apsaugos ir tvaraus vystymo srityse, ieškoma sąlyčio taškų su savivalda ir piliečiais
Patvirtintas LR bendrasis planas	2002	Teigiamas. Pirmoji kompleksinė teritorinė šalies vizija. Patvirtintos gamtinio karkaso ribos, numatyta ST sistemos plėtra.
Lietuva tapo ES nare	2004	Teigiamas. ES investicijų dėka baigti rengti visų valstybinių parkų ir gamtinių rezervatų planavimo dokumentai, pradėti įgyvendinti didelės apimties vertybių apsaugos ir pritaikymo lankymui projektai: sukurta lankytojų centrų ir gamtos mokyklų, pažintinių takų, apžvalgos bokštų sistema, pagerėjo edukacija. Pagerėjo infrastruktūra ir materialinė bazė, palengvinusi darbą ST, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos srityje.
Pradėtos taikyti Paukščių ir buveinių direktyvos	2004	Teigiamas. Tarptautiniai įsipareigojimai verčia atsakingiau žvelgti į biologinės įvairovės apsaugą.

Pradedamas kurti Natura 2000 teritorijų tinklas	2001-2004	Teigiamas. Sukuriami pagrindai rūšių ir buveinių apsaugai, įgyvendinami tarptautiniai įsipareigojimai. Didžioji dalis paukščių apsaugai svarbių teritorijų įsteigtos iki narystės ES. Buveinių apsaugai patvirtintas vietovių sąrašas, kuris yra nepakankamas, be to, ne visoms buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms patvirtinti apsaugos tikslai.
Plėtojamas Natura 2000 teritorijų tinklas.	2004-dabar	Teigiamas. Atlikta šalies vertingiausių gamtinių buveinių inventorizacija, pradėtas jų išsaugojimo įgyvendinimas. Neigiamas. Iki šiol nesureguliuota teisinė Natura 2000 teritorijų apsauga, dalis vertybių jau sunaikinta ir tai vyksta toliau. Neužtikrintas pakankamumas bei ilgalaikės apsaugos stabilumas. Vėluojama užtikrinti buveinių apsaugą, įsteigti reikiamas ST
ES parama miškams įveisti, ST tvarkyti, kraštovaizdžio formavimui planuoti ir tvarkyti	2004-2021	Teigiamas. Naudojant ES lėšas nenašiose žemėse veisiamas miškas. Saugomos, tvarkomos kraštovaizdžio vertybės, Natura 2000 teritorijos, kuriama infrastruktūra lankytojams
Prioritetinių veiksmų programa	2015-2021 2021-2027	Veiksmai buveinių ir paukščių direktyvų įgyvendinimui.
EB svarbos buveinių inventorizacija	2011-2015	Teigiamas.
Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas	2015	Teigiamas. Parengtas apibendrinus naujausią mokslinę informaciją apie kraštovaizdį šalies mastu. Nustatyti aukščiausio vizualinio potencialo arealai, suformuoti kraštovaizdžio kokybės tikslai, parengtos įgyvendinimo

		rekomendacijos, tipinių Lietuvos kraštovaizdžių panoramų katalogas.
Paryžiaus susitarimas	2015	Teigiamas. Klimato krizės sprendimai įgavo konkrečius tikslus
EK pažeidimų procedūros prieš Lietuvą dėl buveinių direktyvos įgyvendinimo.	2017 - dabar	Teigiamas. Skatina apsaugoti vertybes.
Visuomenės judėjimas dėl miškų	2017-2018	Teigiamas. Pilietinei visuomenei vis labiau rūpi miškų būklė. Visuomenės nepsitenkinimą išprovokavo intensyvėjantys kirtimai, 2017 m. padidinta kirtimų norma. Neigiamas. Dialogo kultūros ir įtraukumo stoka valstybės institucijose skatina ir gilina susipriešinimą miškų klausimais.
Priimtas Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas	2019	Teigiamas. Tačiau reali vertingiausių gamtinių teritorijų apsauga įtvirtinta tik iš dalies.
Paskelbiamas ES žaliasis kursas	2019	Teigiamas. Įsibėgėjančių ekologinių krizių sprendimas tampa prioritetu. Numatomi ekonomikos ir ūkininkavimo pokyčiai.
FSC sertifikavimas – nacionalinis Lietuvai	2020	Teigiamas
CORONA krizė		Ilgalaikis poviekis neaiškus. Sumažėjo ūkininkavimas, suintensyvėjo miškų lankymas, padidėjo medienos kainos.
Rengiamas naujas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas	2020?	Teigiamas/neigiamas. Gamtinis karkasas išlieka šalies ekologinio kompensavimo sistemos pagrindu, numatoma didinti miškingumą, steigti Natura 2000 teritorijas, stiprinti ekosistemines paslaugas visais lygmenimis, tačiau atskiros nuostatos nenuoseklios, o ekologinės ambicijos

		nepakankamos, žaliojo kurso nuostatos krypta skirtingų žaliųjų interesų supriešinimo link – ne į sisteminių problemų sprendimą, o į atsinaujinančios energetikos vystymą nepakankamai užtikrinant kitų svarbių kraštovaizdžio vertybių (ekologinių, estetinių, kultūrinių) išsaugojimą
--	--	--

2. Pratimas. Atsakydami į pateiktus klausimus, užpildykite sektorinės grupės dabartį ir ateitį įtakojančius veiksnius.

Kokie Lietuvos, Europos Sąjungos teisės aktai, strateginiai dokumentai turi šiuo metu ir turės ateityje didžiausią įtaką jūsų sektorinės grupės interesams?

Kokios nacionalinės ir pasaulinės tendencijos: technologijų, finansų, verslo, rinkų, vartotojų ir gyventojų elgsenos, vertybių, kultūros ar kitos daro poveikį jūsų sektorinės grupės interesams ir veiklai bei skatina jūsų sektorinės grupės atstovus diegti pokyčius?

Dokumentai ar tendencijos	Poveikis (teigiamas/neigiamas, aprašykite keliais žodžiais ar vienu sakiniu)
Politika: globali + ES + LT	Įvairiapusis poveikis. Globali ir Europos Sąjungos politika turi esminę įtaką vidaus politikai.
Miškininkystės inercija ir uždaramas, centralizuotas valdymas	Miškų sektoriaus planavimo sistema atsilieka nuo kitų sričių planavimo pagal galimybes svarstyti ir įsitraukti visuomenei, per siaura nagrinėjamų klausimų apimtis.
Intensyvėjantis ūkininkavimas miškuose	<ul style="list-style-type: none"> - Monokultūrų įsivyravimas - Sunkioji technika - Plynų ir supaprastintų atvejinių kirtimų aktyvėjimas

	<ul style="list-style-type: none"> - Kirtimai visą parą, visus metus - Aktyvėjančios iniciatyvos vystyti trumpos rotacijos medynus (30-40 m.)
Intensyvėjantis medienos vartojimas, vartotojiškumo didėjimas	Didėja bendras visuomenės vartotojiškumas ir didėja poreikis medienai. Perėjimas prie kaskadinio medienos vartojimo ir žiedinės ekonomikos nevyksta arba vyksta vangiai.
Klimato kaita	Mišakai, miškų ekologinis poveikis itin reikalingas kylant staigioms kaitroms, sausroms, poplūdžiams. Nusausinti miškų ir apymiškio dirvožemiai prastina miškų ekologinę būklę. Stiprėjantys ir besikartojantys viesulai ir audros daro žalą dėl vėjovartų. Kyla staigūs stiprūs medžiagraužių kenkėjų ir ligų protrūkiai.
[IT] Technologijų vystymas	Gerėja galimybės tirti, kaupti duomenis, analizuoti, bendrauti, komunikuoti. Informacija tampa vis lengviau prieinama visiems.
Visuomenės aktyvumas ir sąmoningumo didėjimas	Informuota, vis labiau raštinga, stipresnių ekologinių poreikių turinti, gerai komunikuojanti visuomenė siekia tapti lygiaverte valstybės kūrėja ir aktyviai gina savo teises, viešina institucinio darbo trūkumus. Siekis dalyvauti sprendimų priėmime nuo 2007 metų auga geometriškai. Socialiniai tinklai (komunikaciniai burbulai) skatina visuomenės grupių marginalizaciją. Informacijos daugėja, tačiau atskiros visuomenės grupės bendrauja ir keičiasi žiniomis mažai, dėl to, ir dėl miškininkystės inercijos ir uždaramo didėja visuomenės susiskaldymas.
Dažnėjančios ekstremalios situacijos, stichinės nelaimės	Didžiausias poveikis monokultūroms ar melioruotuose miškuose.
Ekosistemų paslaugos	Blogėjanti miškų būklė neigiamai veikia kitas kraštovaizdžio sistemas: miškai vis blogiau atlieka reguliacines funkcijas (vandens valymas, potvynių ir hidrologinio režimo palaikymas, oro kokybė ir vėjuotumo mažinimas ir kt.), silpnėja geoekologinės kompensacijos mechanizmas, plynai kertami ūkiniai miškai neprisideda prie visuomenės

	sveikatos palaikymo.
Visuomenė išreiškia vis didėjantį susidomėjimą ir įvairiapusiškesnius poreikius miškams	Gerai informuota kitose ūkio vystymo srityse, technologiškai raštinga, gerai komunikuojanti šiuolaikinė visuomenė teikia dėmesį ir siekia dalyvavimo priimant su miškininkyste susijusius sprendimus. Daugėja ne ūkinio miškų naudojimo pavyzdžių ir poreikių. Didėja žinių ir švietimo poreikis ne tik pasyviems miško naudotojams, bet ir privačių miškų savininkams.
Atvirumo, žinių, įgalinimo ir įtraukties poreikis	Jei į visuomenės aktyvumą bus atliepta, tai didės srities tvarumas (įtraukiant skirtingų sričių profesionalus, šviečiant proceso dalyvius bus geresnė kokybės kontrolė, skaidrumas, atskaitomybė, pagrįstumas ir kt.). Jei miškų politika nebus kuriama viešiau, pakankamai subalansuota, kryptinga, į visuomenės aktyvumą nebus atliepta, didės nuomonių poliarizacija, visuomenės susiskaldymas, aktyvės retorika, protestai.

3. Pratimas. Atsakydami į pateiktą klausimą, keliais žodžiais ar vienu sakiniu suformuluokite ir įrašykite į langą savo sektorinės grupės esminį ilgalaikį poreikį ar poreikius, kuriuos turėtų atspindėti Nacionalinis miškų susitarimas. Siekite įvardinti tik pačius svarbiausius poreikius ir argumentuotai juos pagrįskite.

Išdėstykite poreikius prioritetine tvarka.

Kokio esminio poreikio (poreikių) patenkinimas ilgalaikėje (kelių dešimtmečių) ateities perspektyvoje užtikrintų jūsų atstovaujamos sektorinės grupės gyvybingumą, darnoje su kitų grupių interesais?

POREIKIAI išdėstyti prioritetine tvarka	Argumentuotas poreikio pagrindimas
<p>Integruotas kraštovaizdžio valdymas - užtikrinantis šalies geokologinę pusiausvyrą, miško naudų visuomenei balansą, sudarantis galimybes spręsti ekologines krizes</p>	<p>Kraštovaizdis - tautos namai, o miškai - labai svarbi jų dalis, kurios negalima naudoti, tvarkyti atsietai nuo kitų dalių.</p> <p>Integruotas kraštovaizdžio valdymas – tai kompleksinio teritorijos vertinimo ir sprendimų priėmimo įrankis, leidžiantis tikslingai planuoti ir subalansuoti visos šalies teritorijos apsaugą ir naudojimą. Kiekviena vieta turi būti naudojama/saugoma atsižvelgiant į jos pobūdį, vertybes ir, jei norime išvengti katastrofinių padarinių, jos ekologines ribas, vienu metu balansuojant skirtingus įvairių veiklos sričių ir skirtingų tvarkymo režimų poreikius.</p> <p>Miškininkystės problemos taip pat turi būti vertinamos ir sprendžiamos visų kitų visuomenės ir gamtos procesų kontekste. Miškas veikia kitas teritorines sistemas – vandens kiekį ir kokybę, hidrologinį režimą, dirvožemio būklę, oro kokybę, žmonijos sveikatą. Ir atvirkščiai - miškus veikia visos kitos ūkinės veiklos, jų plėtros tendencijos.</p>

	<p>Gilėjančios ekologinės krizės - klimato kaitos, biologinės įvairovės nykimo, išteklių pereikvojimo - kontekste ypač svarbu užtikrinti geoekologinę pusiausvyrą, išsaugant, o pažeistose vietose atkuriant (dirbtiniu ir savaiminiu būdu) miškus, stiprinant ekosistemines paslaugas, biologinę įvairovę, išsaugant retas rūšis ir buveines šalies, regionų ir vietos lygiu. Vadovaujantis integruoto kraštovaizdžio valdymo požiūriu galima pagrįstai erdviškai lokalizuoti ir nustatyti/subalansuoti miško naudojimo prioritetus konkrečiose teritorijose atsižvelgiant į įvairių sektorių poreikius, tai leistų užtikrinti, kad ST nedominuotų žaliavinės medienos poreikiai.</p>
<p>Efektyviai funkcionuojantis gamtinis karkasas (Ekologinis tinklas yra sudėtinė GK dalis)</p>	<p>Geoekologinei pusiausvyrai ir efektyviam ekologinių krizių valdymui svarbus įrankis yra gamtinis karkasas. Tai vientisas gamtinis, žmogaus poveikį gamtai kompensuojančių, neutralizuojančių teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp ST, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų, švelninantis klimato kaitos įtaką ir koncentruojantis kitas ekosistemines paslaugas. Saugomos teritorijos yra vertingiausi gamtinio karkaso branduoliai. Gamtinis karkasas apima ir ekologinį tinklą. Gamtinio karkaso sistema siekiama išsaugoti buveines, užtikrinti rūšių migraciją. Gamtinis karkasas padeda nustatyti miškų naudojimo prioritetus taip, kad nebūtų pažeistas šalies geoekologinis stabilumas.</p> <p>Atskiros gamtinio karkaso teritorijos pritaikomos pažintinei rekreacijai, sveikatinimui, kitoms kultūrinėms reikmėms. Gamtinio karkaso ribos priklauso nuo konkrečių vietovės ypatybių, yra</p>

	<p>moksliškai pagrįstos ir įteisinamos teritorijų planavimo dokumentais. Ši sistema yra arba turi būti kuriama ten, kur duoda didžiausią ekologinį efektą, o ne tik ten, kur dar išliko.</p> <p>Siekiant, kad ši struktūra atliktų savo paskirtį, būtina šalies miškingumą (ne saugomų atvirų buveinių sąskaita) didinti pirmiausia gamtinio karkaso teritorijose. Taip pat reikalinga užtikrinti gamtinio karkaso vidinę kokybę: gerinti miškų vidinę amžiaus ir rūšinę struktūrą, bendrą ekologinį potencialą. Tai ypač aktualu intensyvios žemdirbystės ekologiškai nualintose teritorijose ir aglomeracinėse (miestų) teritorijose.</p>
<p>Plėtojama saugomų teritorijų sistema, o visų saugomų teritorijų (draustinių, valstybinių parkų, biosferos monitoringo teritorijų) miškai privalo būti tvarkomi atsižvelgiant į vertybių išsaugojimo, ekologinius ir visuomenės poreikius.</p>	<p>Saugomų teritorijų (ST) miškai yra pirmiausiai skirti vertybių išsaugojimui, čia svarbiausia atsižvelgti į ekologinius ir socialinius poreikius.</p> <p>ST formuojami brandžių miškų (sengirių) masyvai, miškai naudojami taip, kad palaipsniui virstų brandžių miškų masyvais ir vertingomis natūraliomis buveinėmis.</p> <p>Žmonių poilsiui skirtose ST dalyse pagrindinis prioritetas – rekreacinio potencialo stiprinimas, nemedieninės ekonomikos kūrimas/skatinimas. Taip sukuriamos darbo vietos, didinama pridėtinė ST vertė, gerinama visuomenės psichologinė ir fizinė sveikata, puoselėjamos prigimtines kultūros vertybės, ugdoma tvariai mąstanti visuomenė.</p> <p>Atsižvelgiant į šiuos poreikius, ST turėtų nelikti miškų, kurių naudojimui teikiamas medienos gavybos prioritetas (IV ir iš dalies III</p>

	<p>grupės). Taip pat turi būti peržiūrimos medynų ugdymo, sanitarinės saugos ir kirtimų praktikos, atsižvelgiant į skirtingų vertybių, skirtingo kraštovaizdžio, ekosistemų išsaugojimo ir atstatymo poreikius. ST vykdoma gamtiškoji miškininkystė.</p> <p>ST medžioklė vykdoma tik siekiant apsaugoti teritorijos vertybes ir reguliuoti invazines rūšis. Laukinė gyvūnija padeda palaikyti kraštovaizdžio mozaikiškumą. Stiprios laukinės faunos populiacijos ST padeda palaikyti teritorijų, kaip bioįvairovės branduolių funkciją iš kurių gyvūnai plinta į aplinkines teritorijas.</p> <p>ST sistema plėtojama atsižvelgiant į šalies vertybių išsaugojimo poreikius ir įsipareigojimus Europos Komisijai.</p>
<p>Biologinės įvairovės nykimo stabdymas, rūšių ir buveinių atkūrimas, užtikrinant minimalią biologinės įvairovės apsaugą visuose šalies miškuose.</p> <p>Išskirtinis dėmesys skiriamas brandžių miškų apsaugai, sengirių masyvų formavimui.</p>	<p>Norint sustabdyti biologinės įvairovės nykimą būtina saugoti visas natūralias buveines ir rūšių apsaugai svarbias gamtiškai vertingas teritorijas (moksliškai pagrįstas plotas), stiprinti gamtinį karkasą. ES biologinės įvairovės strategija numato, kad ST užimtų bent 30% ES sausumos bei 30% jūrų ploto, o 10% ES sausumos ir jūrų ploto būtų saugoma griežtai. LRBP koncepcijoje numatyti padidinti saugomų teritorijų plotą iki 20,35 proc. šalies teritorijos ploto, o vienas iš Aštuonioliktosios LR Vyriausybės programos siekių – Lietuvos saugomų teritorijų plotą padidinti iki 20 proc., o ketvirtadalis jų – turėtų tapti griežtai saugomomis teritorijomis.</p> <p>Siekiant stabdyti biologinės įvairovės nykimą būtina apsaugoti visus išlikusius brandžius miškus (sengires), suteikiant jiems veiksmingą apsaugą bei didinti jų plotą. Ekologinę brandą pasiekusių miškų plotas didinamas plėtojant gamtinę miškininkystę. Kirtimai</p>

	<p>draudžiami vegetacijos, paukščių perėjimo laikotarpiu.</p> <p>Privalome vykdyti įsipareigojimus ir turime pabaigti kurti Natura 2000 teritorijų tinklą ir užtikrinti gerą vertybių būklę.</p>
<p>Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas integruojant ekologinius bei kitus poreikius</p>	<p>Švelninant klimato kaitą ir prisitaikant prie pasekmių ženkliai didesne apimtimi turi būti priimami gamtos procesais grįsti sprendimai. Todėl integruotas kraštovaizdžio valdymas yra itin svarbus įrankis ir šios krizės valdymo srityje.</p> <p>Turi būti didinamas ekosistemų stabilumas, saugant brandžius miškus, užtikrinant miškų įvairiarūšiškumą ir įvairiaamžiškumą.</p> <p>Miškų plėtra yra labai svarbi priemonė. Ji turi būti planuojama ir vykdoma laikantis ekologinių principų: tinkamos rūšys, tinkamoje vietoje, tinkamu tikslu. Miškai neturi būti plečiami vertingų atvirų buveinių ar socialinių/kultūrinių vertybių sąskaita.</p> <p>Plantacinių miškų vystymas galimas ekologiškai skurdaus agrarinio kraštovaizdžio (pvz., arimų), o ne kitų tvarių ekosistemų sąskaita.</p> <p>Perėjimas prie atsinaujinančių energijos šaltinių (biokuras, vėjo jėgainės, saulės energija) turi būti strategiškai apgalvotas ir derinamas su kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo poreikiu, o taip pat su socialiniais/kultūriniais interesais.</p> <p>Miškų ir želdynų plėtra miestuose yra būtina miestų prisitaikymo prie klimato kaitos dalis bei neatsiejama miestų gamtinio karkaso dalis.</p>
<p>Miškininkystės pertvarka. Institucinės miškų ūkio sistemos atvirumas</p>	<p>Miškų sektoriuje turi būti mažinamas žaliavinės medienos poreikis, pereinama į kaskadinį naudojimą ir žiedinę ekonomiką, aktyviau</p>

visuomenei, gamtosauginis švietimas

vystoma nemedieninė ekonomika, stiprinamas gamtinis, pažintinis turizmas. Vykdamas visas veiklas miškuose turi būti paisoma vertybių išsaugojimo prioriteto, ekologinių ribų ir poreikių. Miškininkystė turi remtis darnaus (tvaraus) naudojimo principu. Minimalūs ekologiniai reikalavimai yra būtini ir taikomi visuose miškuose. Šie reikalavimai grindžiami moksliskai ir priimami kaip susitarimas tarp skirtingų miško naudojimo sektorių.

Miškotvarka, jos planavimas turi būti atviras visuomenei.

Miškininkystės sistemos pertvarka yra būtina prisidedant prie bendro šalies geoekologinio stabilumo. Šiuo metu ūkiniuose miškuose (IV ir III grupės) vyrauja plyni ir supaprastinti atvejiniai kirtimai. Net ir II grupės miškuose vertybės nėra saugios, nes gali būti iškirstos atvejiniiais kirtimais.

Būtina vystyti ir skatinti inovatyvias miškininkystės praktikas (pvz., gamtiškąją miškininkystę), kurios yra orientuotos į ekosistemų apsaugą ir atkūrimą. Naujos miškininkystės praktikos, orientuotos į neintensyvią medienos gavybą, yra svarbi priemonė sprendžiant ekologines problemas bei derinant įvairius interesus.

Miškų ūkio sistema turi būti atvira visuomenei - miškotvarkos projektai ir jų rengimo procesas viešinamas kaip ir kitų teritorijos planavimo dokumentų, viešai teikiama duomenys apie planuojamus miškų kirtimus. Turi būti vykdomas gamtosauginis švietimas, siekiant gebėjimo derinti gamtosauginius ir ūkinius interesus, orientuotas tiek į miškininkus, tiek į visuomenę.

Siekiant gauti nešališkus duomenis sprendimams priimti turi būti

	<p>vadovaujamosi tarpdiscipliniais duomenimis, ne tik ūkiniais miškininkystės rodikliais. Miškų stebėsenos duomenys turi būti atviri.</p>
<p>Gebėjimas greitai reaguoti, keisti miškų naudojimo, principus, nuostatas, kai būtina skubiai pagerinti gamtos vertybių būklę</p>	<p>Gilėjant ekologinėms krizėms, dažnėja ekstremalūs reiškiniai. Miškus veikia ir socialinės bei ekonominės krizės. Vertybėms išsaugoti reikalingas greitas, lankstus reagavimas į iššūkius bei krizes. Sprendimų priėmimo turi dalyvauti visų suinteresuotų pusių specialistai.</p> <p>Pavyzdžiui, nustatčius staigų rūšies ar buveinės būklės blogėjimą, turi būti mechanizmas imtis greitų priemonių.</p>
<p>Įtraukti miško savininkus ir valdytojus į gamtos, kraštovaizdžio vertybių išsaugojimą. Poreikis išpirkti gamtiniu požiūriu vertingiausias miškus</p>	<p>Miško savininkų ir valdytojų interesai ne visada sutaps su gamtos, kraštovaizdžio vertybių išsaugojimo poreikiu, tvaraus miškų naudojimo principu. Siekiant išvengti konfliktų tarp savininko, valdytojo interesų ir vertybių išsaugojimo, tvarios miškininkystės principo taikymo reikalingas mechanizmas, skatinantis ir remiantis savininkus, valdytojus prisitaikančius prie pasikeitusių naudojimo prioritetų.</p> <p>Siekiant efektyvios apsaugos, vertingiausi miškai turėtų būti išperkami.</p> <p>Miškų, kuriems taikomas vertybių išsaugojimo, ekologinis ir socialinis prioritetas, savininkai turėtų būti skatinami pereiti į nemedieninę miškininkystę.</p>
<p>Susitarti dėl terminologijos ir koncepcijų</p>	<p>Įteisinti pokyčiams reikalingas sąvokas (pvz. gamtiškoji miškininkystė, sengirė kt.) ir koncepcijas.</p>

UŽDUOTIS Nr. 2. PASIŪLYMAI NMS PAMATINIO TIKSLO KRYPTYSE

Ši užduotis susideda iš trijų pratimų, pradžioje jūs įvertinsite NMS pamatinio tikslo kryptių aktualumą, po to pateiksite pasiūlymus interesų balansui ar krypties įgyvendinimui.

1. Pratimas. Atsakydami į pateiktą klausimą, pasirinkite NMS pamatinio tikslo kryptis (teiginius) ir užpildykite lentelę.

Kokios NMS pamatinio tikslo kryptys (teiginiai) yra **aktualios** jūsų sektoringei grupei ir kodėl?

NMS pamatinio tikslo kryptis/teiginys. Nukopijuokite formuluotę iš NMS pamatinio tikslo	Įvertinkite aktualumą balais: Labai svarbu – 3 Svarbu – 2 Iš dalies svarbu – 1	Poveikis jūsų sektoringei grupei
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Siekiant teisinio ir politinio stabilumo, nuoseklumo bei aiškumo ilgalaikėje perspektyvoje tobulinant su miškais susijusių nacionalinę teisės aktų sistemą ir formuojant nacionalinio lygmens strateginius dokumentus;</i> - <i>pripažįstant ir siekiant deramai atsižvelgti į su klimato kaita, biologinės įvairovės išsaugojimu, socialiniais ir ekonominiais pokyčiais susijusius iššūkius ir kintančius visuomenės bei miškų sektoriaus dalyvių poreikius šalies miškams, kartu tuo siekiant prisidėti prie valstybės ir jos piliečių gerovės kūrimo ir didinimo;</i> - <i>pripažįstant Europos už miškus atsakingų ministrų patvirtintus</i>		

<p><i>darnaus miškų tvarkymo principus ir siekiant tinkamai įgyvendinti su miškais susijusius tarptautinius Lietuvos įsipareigojimus ir Europos Sąjungos reikalavimus;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>laikantis susiklausymo ir pagarbos vienas kitam, dabarties ir ateities visuomenės poreikiams, nuosavybei, gamtinei aplinkai, kultūros paveldui, kitoms materialinėms ir nematerialinėms vertybėms principų; užtikrinant interesų balanso atstovavimą, partnerystę ir plačių miškų sektoriaus dalyvių bei suinteresuotos visuomenės įtrauktį viso proceso metu;</i> - <i>siekiant kuo labiau mokslu, faktais ir ilgalaikę patirtimi pagrįstų, tarpusavyje suderintų sprendimų, aiškiai įvardinant tokių sprendimų galimas socialines, ekonomines ir ekologines pasekmes;</i> <p>susitarti dėl ilgalaikės, nuoseklios ir subalansuotos nacionalinės miškų politikos pagrindinių krypčių ir rodiklių, apimant (bet neapsiribojant):</p>		
<p>1. Miško naudų balansas</p> <p>ilgalaikį balansą tarp suinteresuotoms šalims ir Valstybei svarbiausių miško teikiamų naudų, suderinant kintančius ekonominius, ekologinius ir socialinius interesus, tuo pačiu užtikrinant tvarių miško ekosistemų formavimą ir išsaugojimą ateities kartoms;</p>	<p>3</p>	<p>Kraštovaizdžio ir saugomų teritorijų politika prisideda prie geoekologinio stabilumo užtikrinimo, ekologinių krizių (klimato, biologinės įvairovės nykimo, išteklių pereinamumo, taršos ir kt.) sprendimo ir miško naudų balanso suradimo.</p> <p>Integruotas kraštovaizdžio valdymas, efektyviai veikiantis gamtinis karkasas su veiksminga saugomų teritorijų sistema ženkliai prisidėtų prie šio tikslo įgyvendinimo.</p>

<p>2. Klimato kaitos krizė</p> <p>miškų indėlis į klimato kaitos iššūkių suvaldymą, įskaitant ekosistemų išsaugojimą, subalansuotą miškų plotų plėtrą, potencialo didinimą absorbuoti šiltnamio efektą sukeliančias dujas (ŠESD) bei kaupti ir išlaikyti anglį, taip pat miškų prisitaikymą prie klimato kaitos ir jų atsparumo didinimą;</p>	<p>2</p>	<p>Klimato krizė yra viena iš pagrindinių ekologinių krizių, kurias spręsti reikia neatidėliojant ir kurių sprendimui esminį poveikį turi kraštovaizdžio ir saugomų teritorijų politika.</p>
<p>3. Biologinės įvairovės nykimo krizė. Saugomos teritorijos</p> <p>biologinės įvairovės išsaugojimą, griežtai saugomų miškų reikiamo ploto ir įvairovės užtikrinimą, taip pat miškų gamtosauuginės vertės didinimą saugomose teritorijose, apimant geresnę brandžių miškų apsaugą ir hidrologinio režimo atkūrimą;</p>	<p>3</p>	<p>Biologinės įvairovės nykimas yra viena iš pagrindinių ekologinių krizių, kurias spręsti reikia neatidėliojant ir kurių sprendimui esminį poveikį turi kraštovaizdžio ir saugomų teritorijų politika.</p> <p>Saugomos teritorijos yra svarbi gamtinio karkaso (ekologinio tinklo) dalis, užtikrinanti geoekologinį stabilumą, ekologinių krizių likvidavimą bei miško naudų balansą.</p>
<p>4. Nemedieninės miško naudos (kultūra, rekreacija, sveikata, gyvenamoji aplinka, kraštovaizdžio stabilumas)</p> <p>rekreacinio, kultūrinio, dvasinio, taip pat visuomenės sveikatos ir emocinės būklės gerinimui skirto daugiafunkcinio miškų potencialo išryškirimą ir jo stiprinimą, apimant gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimą, kraštovaizdžio stabilumo didinimą;</p>	<p>3</p>	<p>Kultūrinės savasties išsaugojimas, visuomenės sveikatinimas, gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimas yra svarbus kraštovaizdžio ir saugomų teritorijų politikos komponentas.</p>
<p>5. Darni miškininkystė, inovatyvios miškininkystės praktikos, daugiafunkciniai miškai</p> <p>darnaus miškų tvarkymo principais paremto miškininkavimo tolesnį vystymą formuojant daugiafunkcinius miškus, inovatyvių ir</p>	<p>3</p>	<p>Darni miškininkystė yra svarbi integruoto kraštovaizdžio valdymo dalis. Miškų ūkio plėtra turi būti pagrįsta darnios plėtos principu, privalomai atsižvelgiant į</p>

<p>adaptyvių tausojančios miškininkystės, įskaitant artimo gamtai miškininkavimo, praktikų bei miško tvarkymo technologijų paiešką ir diegimą, mokliškai pagrįstą laukinės gyvūnijos populiacijų miškuose apsaugą ir sureguliovimą;</p>		<p>gamtosaugos ir visuomenės poreikius.</p>
<p>6. Ekonominis gyvybingumas, reikšmingas nemedieninės ekonomikos įtraukimas, kompensacijos savininkams ir valdytojams</p> <p>ekonominio veiklos miškuose reguliovimo pokyčius, užtikrinant miškų ūkio sektoriaus ekonominį gyvybingumą, reikšminga apimtimi į ekonomiką įtraukiant ir kitas nei mediena miško ekosistemines paslaugas, atsisakant gamtosauginės ar kitokios pridėtinės vertės nekuriančių veiklos apribojimų, taip pat taikant deramas ekonomines paskatas bei nustatant adekvačias kompensacijas miško savininkams ir kitiems ūkio subjektams už bendruosius apribojimus viršijančius ūkinės veiklos suvaržymus</p>	<p>2</p>	<p>Svarbu, nes pokyčiai šios kryptyse yra reikalingi siekiant sektorinės grupės poreikių.</p>
<p>7. Žaliavinės medienos tiekimas ir bioenergetika, skatinant žiedinę bioekonomiką ir žaliają transformaciją</p> <p>holistinį viso miškų sektoriaus, įskaitant ir medienos pramonę bei biomasės energetiką, vystymą, skatinant miškų sektoriaus ekonominę plėtrą kaip darbuotojų socialinės ir valstybės ekonominės gerovės garantą, užtikrinant racionalų miško išteklių naudojimą ir gausinimą, stabilų kokybiškos ir aukščiausios technologinės vertės žaliavinės medienos tiekimą darnaus miškų tvarkymo rėmuose, siekiant kuo aukštesnės pridėtinės vertės kūrimo Lietuvoje, skatinant žiedinę bioekonomiką ir žaliają transformaciją</p>	<p>2</p>	
<p>8. Mokslas, tyrimai, stebėseną, informacija apie miškus, visuomenės švietimas</p> <p>miškų mokslų ir su miškais susijusių mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtrą</p>	<p>2</p>	

<p>bei finansavimą, taikomojo mokslo praktinį diegimą, informacijos apie miškus ir miškininkavimą geresnį pritaikymą vartotojams bei jos sklaidą, visuomenės švietimo miškų klausimais stiprinimą</p>		
<p>9. Miškų sektoriuje dirbantys specialistai, jų rengimo tobulinimas ir socialinės garantijos</p> <p>miškininkų ir kitų miškuose bei miškų sektoriuje dirbančių specialistų rengimo tobulinimą žaliosios transformacijos ir skaitmenizacijos kontekste ir reikiamo jų skaičiaus užtikrinimą, jų profesinio prestižo didinimą, taip pat miškų sektoriuje dirbančiųjų socialinių garantijų, profesinio imuniteto ir kolektyvinio atstovavimo stiprinimą, ypač per profesines sąjungas</p>	<p>2</p>	

2. **Pratimas.** Atsakydami į pateiktus klausimus ir remdamiesi turima patirtimi ir žiniomis, pateikite pirminius pasiūlymus, kaip konkrečioje NMS pamatinio tikslo kryptyje galėtų būti pasiektas interesų balansas su kitomis sektorinėmis grupėmis.

Grupė apsisprendė šį pratimą praleisti, nes nežinant kitų grupių poreikių ir vizijų neįmanoma identifikuoti tikrų įtampos taškų. Nenorime eskaluoti praeities nesutarimų.

Ar jūsų pasirinktoje NMS pamatinio tikslo kryptyje gali kilti ar jau kyla interesų įtampa tarp skirtingų sektorialių grupių?

Kokia yra pagrindinė priežastis ar nesutarimas, dėl kurio kyla ši įtampa?

Kokie sprendimai, pokyčiai, veiksmai ar priemonės galėtų padėti siekti interesų balanso?

NMS pamatinio tikslo kryptis/teiginys. Nukopijuokite formuluotę iš NMS pamatinio tikslo	Įtampos priežastis	Pasiūlymai interesų balansui

3. **Pratimas.** Atsakydami į pateiktus klausimus ir remdamiesi turima patirtimi ir žiniomis, pateikite pirminius pasiūlymus, dėl kitų, jūsų sektoringei grupei aktualių NMS pamatinio tikslų kryptių.

Grupė apsisprendė šį pratimą praleisti, nes nežinant kitų grupių vizijų sunku nustatyti, kurie interesai nekelia įtampų.

Pirmame pratime nustatėte, jūsų sektoringei grupei aktualias NMS pamatinio tikslų kryptis, antrame pratime išnagrinėjote tas kryptis, kuriose kyla interesų įtampa, trečiame pratime pateikite pasiūlymus toms kryptims, kurios yra aktualios, tačiau nekelia interesų įtampos, t.y. – likusios aktualios kryptys.

Kokios jūsų pasirinktos NMS pamatinio tikslo kryptys nekelia interesų įtampos?

Kokius sprendimus, pokyčius, veiksmus ar priemones pasitelkiant, šios NMS pamatinio tikslo kryptys galėtų būti įgyvendintos, kad jūsų sektoringės grupės poreikiai būtų atliepti?

NMS pamatinio tikslo kryptis/teiginys. Nukopijuokite formuluotę iš NMS pamatinio tikslo	Pasiūlymai

UŽDUOTIS Nr. 3. NACIONALINĖ MIŠKŲ VIZIJA

Šios užduoties rezultatai jūsų sektorinės grupės atstovai turės pristatyti nacionalinės miškų vizijos bendrame forume.

- ✓ *Bendrame forume visų sektorinių grupių vizijos bus apjungiamos ir integruojamos į vieną nacionalinę miškų viziją.*
- ✓ *Sektorinių grupių vizijos bus naudojamos kaip kontekstinė informacija.*

Peržiūrėję ankstesnių dviejų užduočių rezultatus aptarkite, kokią matytumėte trokštamą nacionalinę miškų viziją, kurioje atliepiami jūsų sektorinės grupės poreikiai, ir kartu sukuriamas balansas dabartinių interesų įtampų srityse. Viziją suformuluokite ilgalaikėje – t.y. kelių dešimtmečių ateities perspektyvoje.

Vizijai formuluoti galite pasitelkti šiuos pagalbinius klausimus:

Kokiose srityse turėtų įvykti esminiai pokyčiai ir kokie?

Kaip turėtų pasikeisti šalies miškai ir miškai ir miškų sektorius, kad joje neliktų dabartinių konfliktų ir ribojimų?

Koks esminis proveržis leistų subalansuoti visus interesus ir užtikrintų miškų tęstinumą ateities kartoms?

Kaip Lietuvos miškai ir miškų sektorius turėtų keistis ar evoliucionuoti, kad atlieptų esmines ES ir pasaulio tendencijas?

Suformuluokite viziją tekstu – vienu ar keliais (daugiausia 5) sakiniais.

Vizija

- 1. Lietuvos miškų tvarkymas pilnai integruotas į kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės politiką.**
- 2. Lietuvos miškai yra ekologinį ir klimato stabilumą užtikrinančio gamtinio karkaso pagrindas. Miškų kokybė (ekologinė, socialinė; įvairiarūšiai, įvairios struktūros, įvairiamžiai miškai) ir kiekybė (miškų plotas) pirmiausia didinama stiprinant gamtinio karkaso potencialą, ypač atkuriant pažeistas jo dalis.**
- 3. Saugomos teritorijos (rezervatai ir draustiniai, valstybiniai parkai, biosferos monitoringo teritorijos, įskaitant Natura 2000 teritorijas) yra brandžios visuomenės bruožas, gamtinio karkaso branduoliai. Plėtojama Saugomų teritorijų sistema miškuose, miškai tvarkomi remiantis vertybių išsaugojimo, ekologiniais ir socialiniais prioritetais, visi saugomų teritorijų miškai tampa gamtiškai vertingi, formuojami nefragmetntuoti jų masyvai.**
- 4. Darni, tarpdisciplininėmis žiniomis pagrįsta, lanksti (greitai reaguojanti į ekologinius iššūkius) miškininkystė yra atvira visuomenei ir atsakinga ateities kartoms.**
- 5. Kraštovaizdžio ir gamtos vertybėms išsaugoti mažinamas žaliavinės medienos poreikis, užtikrinamas perėjimas prie kaskadinio medienos naudojimo, žiedinės ir neaugimo ekonomikos, prioritetine visuomenės gerovės sąlyga laikant ekologinę ir socialinę miško naudą.**

Vertinimo parametrai

Žemiau pateikiami mūsų atrinkti parametrai, kurie nurodo/indikuoja minimalius slenksčius. Daugumos šių parametų ribos yra apatinės ir turėtų būti peržiūrėtos atlikus papildomus tyrimus.

Šalies geoekologinio stabilumo užtikrinimas (kraštovaizdžio tvarkymo plano įgyvendinimas):

- Šalies miškingumas 38 - 42% (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas 2015) .
- Gamtinio karkaso teritorijos šalyje užima ne mažiau kaip 64% (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas 2015).
- Natūralios ir pusiau natūralios ekologinės naudmenos gamtiniame karkase sudaro ne mažiau 50-60% (LR BP patvirtinta LRS 2020).

Ekosistemų stabilumo ir su mišku susijusių rūšių išsaugojimo užtikrinimas ir nacionalinių bei tarptautinių įsipareigojimų dėl biologinės įvairovės apsaugos užtikrinimas:

- Ekosistemų stabilumą ir rūšių minimalų išsaugojimą užtikrintų ne mažiau 30% šalies ploto užimančios saugomos teritorijos, 10% šalies - griežtai saugoma (ES biologinės įvairovės strategija).
- Siekiama kad gamtiškai vertingų buveinių daugėtų, o jų kokybė būtų gera (įvertinimas pagal Buveinių direktyvos reikalavimus visų miško buveinių būklė būtų “gera” šalies mastu). Turi būti apsaugota ne mažiau kaip 60% EB svarbos prioritetinių ir 20% neprioritetinių buveinių ploto, visų direktyvos II priedo rūšių populiacijos būtų stabilios ir geros būklės (Buveinių direktyva).
- Siekiama visų laukinių miško bei kompleksinio kraštovaizdžio paukščių apsaugos, užtikrinant jiems palankias sąlygas. Užtikrinama, kad su miškais susijusių paukščių rūšių populiacijų būklė būtų gera (populiacijos stabilios ar didėjančios), o I direktyvos priedo miško rūšių, kurių populiacijos anksčiau buvo nurodomos kaip mažėjančios, - atkurtos (Paukščių direktyva).
- Užtikrinama, kad su miško ekosistemomis susijusių saugomų rūšių (griežtai saugomų rūšių sąrašas, Raudonosios Knygos rūšys) populiacijos Lietuvoje nemažėja bei atkuriamos pažeistos, visoms šioms rūšims sudaromos palankios sąlygos.
- Visos sengirės (old growth forests) griežtai saugomos (ES miškų strategija).
- Ne saugomų teritorijų miškuose įvairiastruktūriai, įvairiarūšiai, įvairiaamžiai gamtiškai vertingi medynai sudaro ne mažiau 35%.
- Miškų kirtimai nevykdomi florai ir faunai jautriu laikotarpiu (vegetacijos ir veisimosi periodas).
- Stebima, kaip saugoma miško paklotė ir dirvožemis, hidrologinis režimas.

Miško naudojimo prioritetų subalansavimas konkrečiose teritorijose atsižvelgiant į įvairių sektorių poreikius:

- Tam tikru atstumu (pvz., iki 50 km) nuo miestų turi būti palaikomi, formuojami sveikatinimui skirti miškai. Valstybė remia sveikatinimui skirtų miškų palaikymo, priežiūros sistemą.
- Sukuriama teisinė sistema, suteikti tinkamą apsaugą bei užtikrinti atitinkamą tvarkymą kultūriniam identitetui svarbioms teritorijoms miškuose (prigimtinių kultūros objektų, senųjų šventviečių ir pan. klausimai).

Formuluodami viziją galite (neprivalote) pasitelkti konkrečius vertinimo parametrus, kaip pvz.:

- 1) kokio šalies miškingumo (procentais nuo šalies sausumos ploto) iki 2050 metų pageidautų siekti SG; /šiuo metu yra XX%/
- 2) kiek saugomų miškų – kuriose ribojama miško ūkinė veikla, (proc. nuo šalies bendro miškų ploto) iki 2050 metų pageidautų siekti SG; (I, IIA, IIB, ir III grupės miškai) /šiuo metu yra XX%/
- 3) griežto saugojimo režimo miškų kiekio saugomose teritorijose (proc. nuo saugomose teritorijose esančių miškų ploto), iki 2050 metų pageidautų/toleruotų SG; (I ir IIA grupės miškai) /šiuo metu yra XX%/
- 4) kiek ūkinių miškų ploto skirtų produkuoti žaliavinę medieną (proc. nuo šalies bendro miškų ploto) iki 2050 metų pageidautu/toleruotų SG; (IVA ir IVB grupės miškai) /šiuo metu yra XX%/
- 5) kokio priaugančios medienos kiekis, kaip žaliavinė mediena gali būti išimama medienos pramonės reikmėms (proc. nuo kasmet IV grupės miškuose sukaupto medienos tūrio) iki 2050 metų pageidautu/toleruotų SG; /šiuo metu yra XX%/

PASIRENGIMAS NACIONALINĖS MIŠKŲ VIZIJOS BENDRAJAM FORUMUI

Artėjant Nacionalinės miškų vizijos bendrojo forumo renginiui jūs gausite informaciją apie tai, kiek kiekviena sektorinė grupė galės deleguoti narių. Visoms sektorinėms grupėms bus suteiktos vienodos teisės dalyvauti. Taip pat bus pateikta detali renginio darbotvarkė.

Pasirengdami Nacionalinės miškų vizijos bendrajam forumui:

1. Nuspręskite, kas atstovaus jūsų sektorinę grupę bendrame forume.
2. Nuspręskite, kas iš jūsų sektorinės grupės narių pristatys siūlomą Nacionalinę miškų viziją bendrame forume.

3. Parenkite, trumpą (3-5 skaidrių) prezentaciją. Pristatymo trukmė - 5 min. Pristatyme apžvelkite savo sektorinę grupę bei jos ilgalaikį poreikį (-ius), pristatykite siūlomą viziją ir jos pagrindimą.

Nacionalinės miškų vizijos bendrojo forumo darbotvarkės veiklos:

- ✓ Įvadinis pranešimas
- ✓ Sektorinių grupių pristatymai
- ✓ Darbas mišriose grupėse, sudarytose iš skirtingų sektorių grupių atstovų, pateikiant jungtinius Nacionalinės miškų vizijos pasiūlymus
- ✓ Nacionalinės miškų vizijos pasirinkimas apjungimo ir reitingavimo ar kitais metodais.

**UŽPILDE ŠIĄ DARBO KNYGĄ ATSIŪSKITE NMS TECHNINEI GRUPEI
EL.P. ADRESU anzela.valaine@am.lt iki 2021 m. rugsėjo 13 d. 12 val.**